

MENŲ DIRBTUVĖS

Irena Staknienė
Romualda Zareckienė

Dailė

Kūrybinės užduotys XI–XII klasei

TRADICIJOS, NAUJOVĖS, POŽIŪRIAI

UDK 73/76(076.1)
St23

Leidinio vadovė INGRIDA NAVALINSKIENĖ
Leidinio recenzentė RITA MIKUČIONYTĖ
Dizainerė DOVILĖ DŽERVUTĖ

Pirmasis leidimas 2014

Šį kūrinių, esančių bibliotekose, mokymo ir mokslo įstaigų bibliotekose, muziejuose arba archyvuose, draudžiama mokslinių tyrimų ar asmeninių studijų tikslais atgaminti, viešai skelbti ar padaryti viešai prieinamą kompiuterių tinklais tam skirtuose terminaluose tų įstaigų patalpose.

ISBN 978-5-430-06297-2

© Irena Staknienė, 2014
© Romualda Zareckienė, 2014
© Leidykla „Šviesa“, 2014

Irena Staknienė, Romualda Zareckienė
DAILĖ. Kūrybinės užduotys XI–XII klasei
Tradicijos, naujovės, požiūriai

Leidinio vadovė *Ingrida Navalinskienė*
Redaktorė *Kazimiera Navakauskienė*
Dizainerė *Dovilė Džervutė*
Meninė redaktorė *Jurgita Delonaitė-Meškienė*

Tiražas 3500 egz.
Uždaroji akcinė bendrovė leidykla „Šviesa“
E. Ožeškienės g. 10, LT-44252 Kaunas
El. p. mail@sviesa.lt
Interneto puslapis <http://www.sviesa.lt>
Spausdino UAB „Petro ofsetas“,
Savanorių pr. 174D, LT-03153 Vilnius

TURINYS

Įvadas	4	5	Kūrybinių idėjų šaltiniai	41
			Aplinka	41
			Žmogus ir įvykiai	43
			Kultūros paveldas	45
Kūrybinių užduočių sąsiuvinio veikla	5	6	Vaizdavimo būdai	46
			Realistinis vaizdavimo būdas	46
			Sąlygiškasis vaizdavimo būdas	48
			Abstraktusis vaizdavimo būdas	50
Kodėl pasirinkau dailę	6	7	Kompozicijos dėsningumai	52
Šiuolaikinės profesijos ir dailė	7		Simetrija ir asimetrija	52
1 Ar menas – žaidimas?	10		Statiška ir dinamiška kompozicija	54
Taisyklių laužymas	10		Kontrastas ir niuansas	55
Kūrybiniai ieškojimai	11		Kadravimas	57
Dabarties dailė	13	8	Šiuolaikinės technologijos ir dailė	58
Dailės parodoje	15		Meninė fotografija	58
2 Dailininko dirbtuvė	16		Kompiuterinis menas	61
Kūrybos erdvė	16		Videomenas	63
Meninė kalba	18		Grafinis dizainas	64
3 Tradicinė vaizduojamoji ir taikomoji dailė	19		Interaktyvusis menas	67
Grafika	19		Virtualieji dailės ištekliai	69
Tapyba	22	9	Kūrybiniai projektai	71
Skulptūra	25		Konceptualusis menas	71
Mišriosios dailės technikos	28		Šiuolaikinių kūrybos formų įvairovė	73
Taikomoji dailė	30		Meninio projekto planas	76
Dizainas	32		Meninio projekto atmintinė	77
4 Kūrybos stiliai	33		Ko mokėmės, ką sužinojome	79
Dailės istorija	33		Mano kūrybinė veikla	80
Aplinkos kūrimas	35		Laiko juosta	82
Kūrėjo asmenybė	37			
Grožio idealai	38			

Mieli mokiniai,

prieš jus – naujas dailės kūrybinių užduočių sąsiuvinis. Jis parengtas pagal *Vidurinio ugdymo dailės bendrąją programą* (2011). Sąsiuvinio turinys jums padės suvokti ir įgyvendinti savo kūrybinius poreikius ir polinkius, ugdytis estetinius, kritinio vertinimo ir kultūros pažinimo gebėjimus, tapti sumaniu dailės ir kultūros vartotoju.

Pateikiamos kūrybinės problemos, dailės pažinimo ir raiškos užduotys supažindins su šiuolaikinės dailės kūrybos formomis ir tradicijų kaita, paskatins domėtis žymių pasaulio ir Lietuvos dailininkų kūryba, jų meniniais atradimais. Užduočių sąsiuvinyje rasite informacijos apie kūrybos stilius, dailės technikas ir dailininkų kūrybą, patarimų, kaip atlikti kūrybines užduotis. Galėsite piešti eskizus, rengti dailės kūrinių aprašus, įklijuoti savo darbų nuotraukas, įsivertinti pasiekimus.

Tikimės, kad sąsiuvinyje sukaupti duomenys jums pravers sudarant kūrybinių darbų aplanką, eksponuojant darbus parodose, rengiant menų (dailės) egzamino kūrybinį darbą ir jo aprašą.

Autorės

KŪRYBINIŲ UŽDUOČIŲ SĄSIUVINIO VEIKLA

DAILĖS PROBLEMA

Kiekvienos temos pradžioje supažindinama su nagrinėjama dailės problema, pateikiama informacijos, kaip ją sprendė praeities ir dabarties menininkai, kaip ji atsispindi šiuolaikinėje socialinėje kultūrinėje aplinkoje. Šią informaciją galėsite naudoti atsakinėdami į klausimus ar atlikdami kūrybines užduotis.

SĄVOKOS

Pateikiamos svarbios kiekvienos temos dailės pažinimo sąvokos.

PASIDALYKIME MINTIMIS

Diskutuodami su klasės draugais aiškinsitės ir kritiškai vertinsite informaciją apie meninės kūrybos ypatumus, stilius, jų ryšį su kūrėjų asmenybėmis. Atsakydami į įvairius klausimus turėsite galimybę patikrinti, kaip suvokėte medžiagą ir kaip gebate įgytas žinias pritaikyti.

ATLIEKAME TYRIMĄ

Tyrinėdami tradicinės ir šiuolaikinės dailės kūrinius, artimiausios aplinkos vizualiuosius reiškinius, apibendrinsite ir vertinsite kultūrinę informaciją, priimsite sprendimus, formuluosite pagrįstas išvadas ir atsakysite į klausimus.

SPRENDŽIAME PROBLEMAS

Fiksuosite kilusias idėjas ir vizualiuosius įspūdžius, piešite sumanytų kūrybinių darbų eskizus ir planuosite savo veiklą. Spręsdami įvairias menines problemas pritaikysite dailės ir kitų mokomųjų dalykų žinias bei gebėjimus, ieškosite tinkamiausių kūrybinių problemų sprendimo būdų.

KURIAME

Atlikdami kūrybines užduotis galėsite pritaikyti tai, kas nagrinėta, geriau suvoksite ir įtvirtinsite mokomąją medžiagą, pasitikrinsite, ką nauja išmokote. Sužinosite, kokių medžiagų ir priemonių reikės šioms užduotims atlikti, rasite dailės technikų aprašymų, patarimų, kaip savo darbus apipavidalinti, eksponuoti ir pristatyti. Savo kūrinius fotografuosite ir nuotraukas su metrikomis sudėsite į virtualų arba įprastą kūrybinių darbų aplanką.

ĮSIVERTINAME

Parašysite, ką manote apie savo kūrybos rezultatus, kaip pavyko laikytis plano, kokių sunkumų iškilo, ką vėl atlikdami panašias užduotis darytumėte kitaip.

KO MOKĖMĖS, KĄ SUŽINOJOME

Kiekvieno skyriaus pabaigoje rasite kartojimo užduočių, kurios padės įsivertinti dailės pažinimo patirtį.

LAIKO JUOSTA

Sąsiuvinio pabaigoje pateikiama lentelė (p. 82–83), kurią pildydami kursite savo laiko juostą. Atlikdami dailės tyrinėjimo užduotis galėsite lentelėje surašyti informaciją apie dailininkus ir jų kūrinius, svarbius istorinius tyrinėjamo laikotarpio įvykius ar mokslo atradimus.

» Epoque, stilius, meno kryptis	Žymiausi autoriai, kūriniai		Idėjos, svarbiausi meniniai bruožai	Būdinga kompozicija, detalės, dekoras, šriftas
	Europa	Lietuva		

2. Kurių epochų dailė buvo, o kurių nebuvo tiesiogiai susijusi su architektūra? Atsakymus argumentuokite.

.....

.....

.....

.....

.....

SPRENDŽIAME PROBLEMAS

KURIAME

Sukurkite kompoziciją (piešinį, koliažą ar kt.), perteikiančią jus sudominusio istorinio laikotarpio meno (architektūros, vaizduojamosios ir / ar taikomosios dailės) ypatumus. Pavaizduokite būdingas architektūros ir interjero detales, daiktų formas, žmonių aprangos stilių ir kt. »

» Kompozicijos pavadinimas

.....

Kompozicijos eskizas

Kompozicijos nuotrauka

ĮSIVERTINAME

Apibūdinkite savo kompozicijos meninės išraiškos priemones.

.....

.....

.....

Įsivertinkite, kaip pavyko perteikti jus sudominusio istorinio laikotarpio meno bruožus.

.....

.....

.....

DAILĖS PROBLEMA

Ištisus amžius architektai kūrė naujus gyvenamuosius namus ir religinės paskirties pastatus. Vakarų pasaulio krikščioniškųjų bažnyčių eksterjerai ir interjerai keitėsi. Pirmosios susirinkimų salės buvo labai kuklios. Baroko laikotarpiu pastatyta daug bažnyčių, stulbinančių ir išorės, ir vidaus prabanga. Didelė formų ir dekoro įvairovė būdinga ir kitų pasaulio religijų architektūrai. Statinių formų raida, konstrukcijos ir puošyba atskleidžia įvairių kraštų visuomenių gyvenimo būdą, technologijų pasiekimus, tradicijas ir papročius, atsispindi ne tik pastatuose, bet ir miestų erdvėse, kraštovaizdžio ir smulkiojoje architektūroje.

PASIDALYKIME MINTIMIS

1. Kuo ypatinga jūsų gimtojo miesto (miestelio) aplinka?

.....

.....

2. Kurių architektūros stilių pastatų jame esama? Apibūdinkite vertingiausias pastatus ir jų paskirtį.

.....

.....

.....

3. Ką atspindi šiandieninė architektūra? Kokias svarbias problemas sprendžia šiuolaikiniai architektai?

.....

.....

.....

ATLIEKAME TYRIMĄ

Vietos kraštovaizdžio ir smulkiosios architektūros bruožai

1. Pasidomėkite, kaip tvarkoma jūsų artimiausia aplinka. Apibūdinkite kraštovaizdžio architektūros ypatumus. Parašykite, kokių smulkiosios architektūros objektų yra netoli jūsų namų ar mokyklos. »

»

2. Ko trūksta jūsų artimiausioje aplinkoje? Pasiūlykite, kaip reikėtų pertvarkyti kraštovaizdį, kad būtų malonu ir patogų gyventi.

.....

SPRENDŽIAME PROBLEMAS KURIAME

Pasirinkite savo miesto (miestelio) erdvę ir sukurkite jaunimo poilsio zonos projektą. Nufotografuokite šią erdvę ir su draugais aptarkite, kokių smulkiosios architektūros objektų, sporto ar žaidimų aikštelių, želdinių, vandens telkinių ir kt. joje turėtų būti.

Pertvarkomos erdvės adresas:

.....

Projekto idėja:

.....

Pertvarkomos erdvės nuotrauka

Jaunimo poilsio zonos projekto nuotrauka arba projekto eskizas

ĮSIVERTINAME

Surenkite projektų peržiūrą. Su klasės draugais aptarkite pasiūlytas aplinkos pertvarkymo idėjas, kas ir kaip galėtų padėti jas įgyvendinti. Įsivertinkite kaip sekėsi kurti jaunimo poilsio zonos projektą.

.....

DAILĖS PROBLEMA

Kai kurie dailininkai buvo įdomūs tik savo amžininkams. Tačiau yra kūrėjų, kurių mintys, idėjos ir meniniai atradimai svarbūs ir šiandien. Vienas iš jų – didysis renesanso menininkas Leonardas da Vinčis (Leonardo da Vinci, 1452–1519). Jis buvo ne tik talentingas dailininkas, bet ir naujų meninių idėjų sklaidėjas, mokslininkas, filosofas, intelektualas ir to meto aukštuomenės narys. Jo siekiamas pritarė kiti žymūs renesanso ir vėlesnių laikų dailininkai.

Dabarties meno raida tokia pat reikšminga, kaip ir praeities menininkų ieškojimai ir atradimai. XX–XXI a. dailininkai toliau tyrinėja ir savo kūrinuose atspindi nuolat kintantį, pilną informacijos ir mokslo naujovių pasaulį. Artimų pažiūrų menininkai buriasi į gruputes, rengia bendras parodas ir viešai skelbia savo pažiūras.

PASIDALYKIME MINTIMIS

1. Kuo įžymus Leonardas da Vinčis, kuo šiandien reikšminga jo kūryba?

.....

2. Kas yra didis dailininkas? Surenkite diskusiją šia tema. Įdomiausias diskusijos mintis užrašykite.

.....

ATLIEKAME TYRIMĄ

XX a. kūrėjų manifestai

1. 1932 m. ir 1934 m. lietuvių menininkų grupuotė „Ars“ surengė parodas Kaune. 1932 m. parodai skirtame leidinyje grupuotės nariai paskelbė kreipimąsi į visuomenę. Jis tapo pirmuoju lietuvių dailininkų manifestu. Išsiaiškinkite ir apibūdinkite svarbiausias „Ars“ grupuotės manifesto idėjas.

.....

2. Savo manifestus yra paskelbę ir daugiau XX a. dailininkų grupių: dada (1915–1923), CoBrA (1948–1951), Fluxus (1962–1978), Post Ars (1989) ir kitos. Pasidomėkite jų idėjomis ir kūrėjais. Aprašykite jus sudominusios dailininkų grupuotės siekius ir menines idėjas.

Dailininkų grupuotė

.....

Ko siekė, kokias menines idėjas skelbė:

.....

Kuo jus sudomino:

.....

SPRENDŽIAME PROBLEMAS KURIAME

Įsivaizduokite, kad esate įžymus šiuolaikinis menininkas ir jūsų nuomonė yra labai svarbi. Parašykite savo kūrybos manifestą.

Manifestas

.....

.....

ĮSIVERTINAME

Paskelbkite savo kūrybos manifestą klasės draugams. Iš klausykite jų manifestus. Ką naujo ir įdomaus sužinojote?

.....

